

FI lausuntopyyntö VV

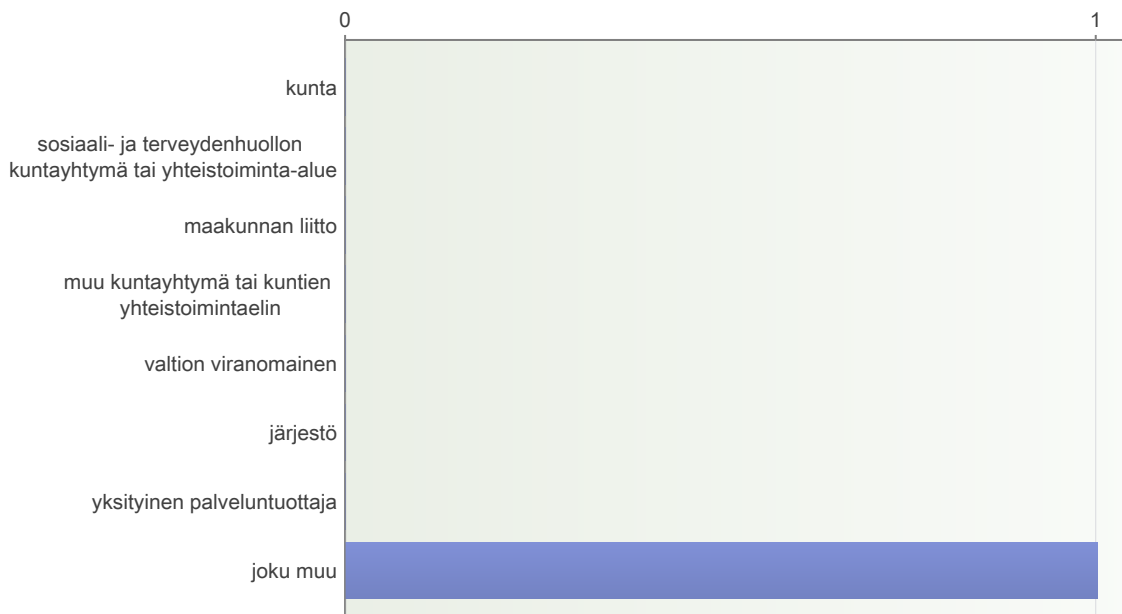
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Vanhustyön johtajat ja asiantuntijat ry	Riikka Röppänen	riikka.roppanen@gmail.com	27.3.2017	Hallituksen keskinäinen viestintä

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

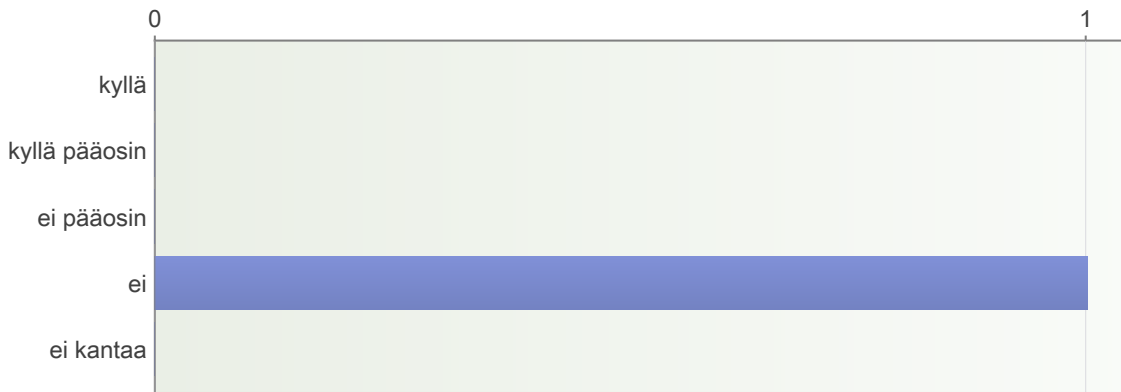

Avoimet vastaukset: joku muu

- yhdistys

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

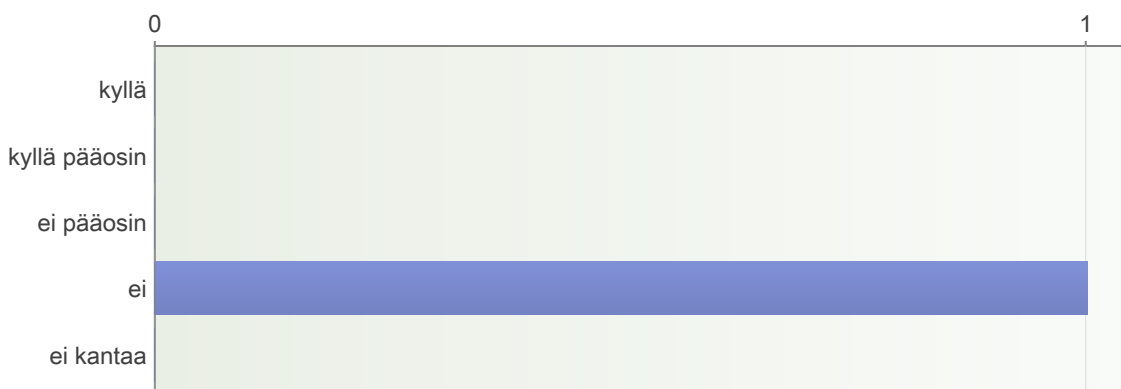
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluohjauksen- ja neuvonnan sekä palvelutarpeen arvioinnin eriyttämisellä eri organisaatioihin luodaan integraation ja tasalaatuisen neuvonnan sijaan pilkkoutuneita ja sekavia ohjaus- ja neuvontamalleja. Lisäksi eriyttämisellä heikennetään preventiivisen neuvonta- ja ohjaustoiminnan kautta saatavia hyötyjä ikääntyneiden hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Keskitetyllä ohjauksella ja neuvonnalla voidaan taata asiakkaiden tasalaatuinen ja samanlainen ohjaus ja neuvonta. Erityisesti ikääntyneiden palveluista neuvonnalla ja ohjauksella on merkittävä rooli asiakkaiden hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palveluiden saatavuudessa. Keskitetyllä palveluohjauksella ja -neuvonnalla voidaan jopa 80% ikääntyneitä tukea muilla kuin sosiaali- ja terveystalveilla. Mikäli palveluohjaus- ja neuvonta hajautetaan ikäihmisten mahdollisuudet saada riittävä tietoa ja tarvittavia palveluita heikkenevät. Palveluohjauksen- ja neuvonnan hajauttamisella sotokeskuksiin ja maakuntiin heikennetään mahdollisuuksia ohjata asiakkaita muihin kuin sotepalveluihin. Yhteistyö mm. järjestöjen, seurakuntien, kuntien eri hallinnon alojen pirstaloituu. Myös ikääntyneille tärkeiden siirtymävaiheiden hallinta heikkenee, kun on entistä useampi toimija.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

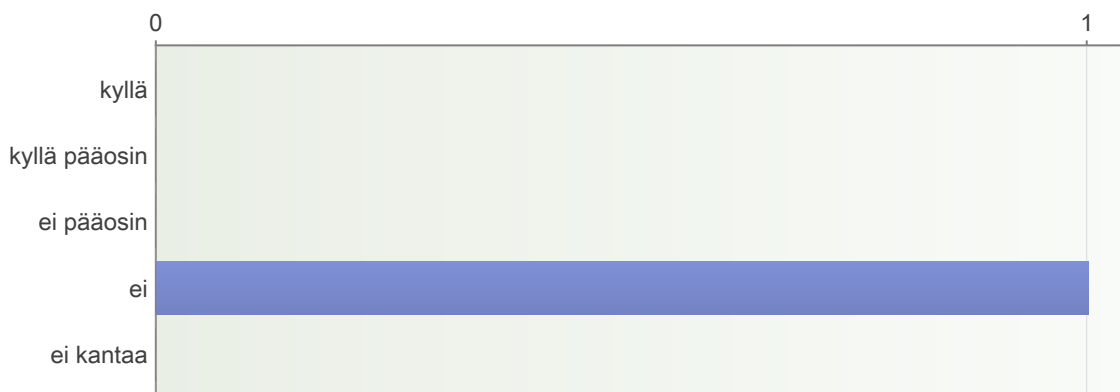
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ikääntyneiden palveluissa on jo tällä hetkellä mahdollisuuksia esim. palvelusetelien valita palveluita oman toiveen mukaisesti. Ikääntyvien mahdollisuudet vertailla ja arvioida palveluita keskenään ovat keskimääräistä alemmat. Yhden luokun periaatteen sijaan valinnanvapauslakiluonnoksessa ollaan hajauttamassa neuvontaa ja ohjausta, sekä palveluita lukuisiin eri organisaatioihin. Tämä ei edistä asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia, vaan luo kaksi eri luokkua, joista pitää osata hakea apua.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

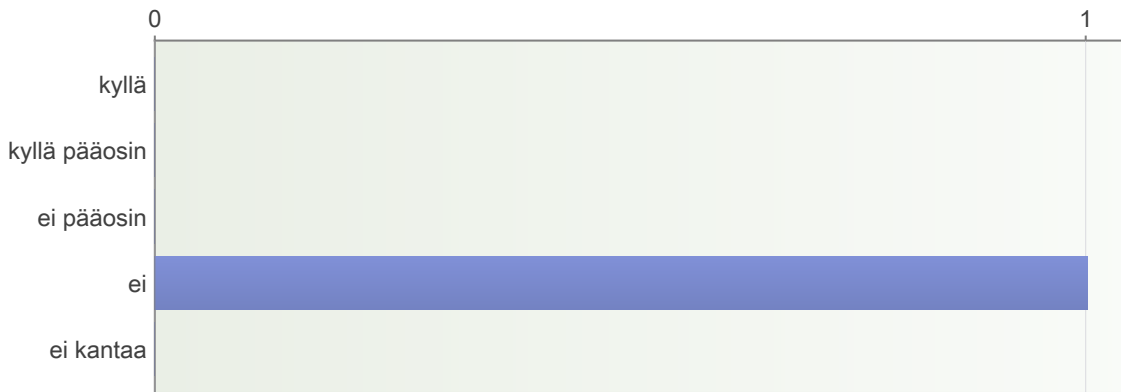
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluohjaus/ asiakasohjaus vaatii ammatillista osaamista (sosiaali- ja terveydenhuolto), miten sotekeskuksissa osataan ohjata asiakas oikeaan palveluun tai tunnistaa laaja-alaista/ moninaista palveluntarvetta? Ikääntyneet ja etenkin palveluita runsaasti käyttävät tarvitsevat paljon tukea päätöksen tekoon, hajauttamalla palveluohjausta- ja neuvontaa luodaan päällekkäistä työtä ja heikennetään ikääntyneiden asiakkaiden mahdollisuuksia saada laaja-alaista tietoa yhdestä paikasta.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

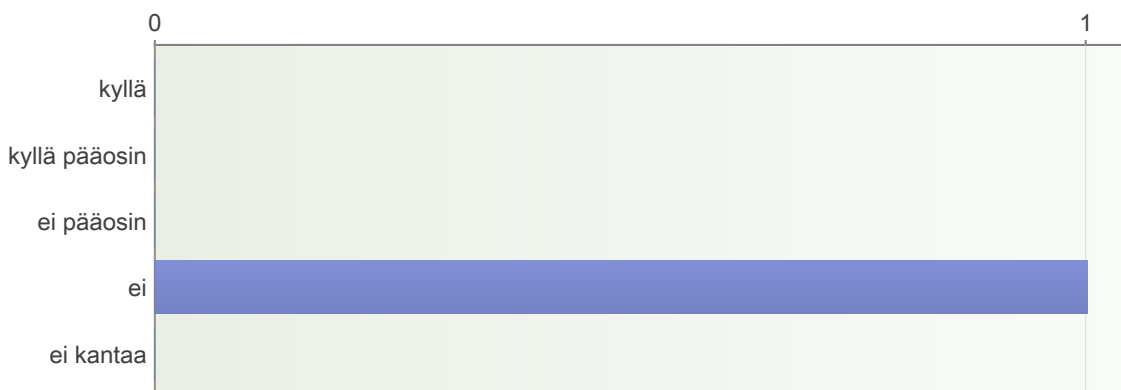
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Neuvonnan- ja ohjauksen tehtävien siirtämisellä suoran valinnan vapauden piirissä oleviin sote-keskukseen ja palvelutarpeen arvioinnin keskittämällä maakunnallisiin liikelaitoksiin heikennetään laaja-alaista palvelua tarvitsevien mahdollisuuksia hakeutua heidän tarvitsemiinsa palveluihin. Palvelutarpeen arviointi, palvelujen suunnittelu ja palvelujen myöntämiseen liittyvät päätökset ovat julkisen vallan käyttöä ja näin ollen viranomaistehtäviä, jotka kuuluvat maakunnan liikelaitokselle. Näin toimimalla luodaan kaksi eri tahoa, joissa laaja-alaista palvelutarvetta omaavat asiakkaat joutuvat asioimaan.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

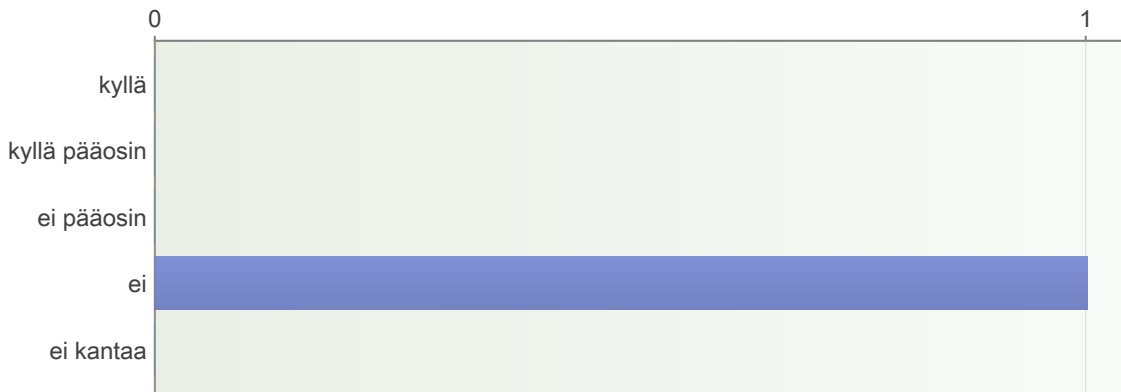
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot Sitran selvityksessä on todettu, että yksi asiakasohjaaja kohdentaa palveluita n. 5,5M€ vuodessa. Keskitetyn palveluohjauksen kautta on mahdollista varmistaa resurssien ohjautuminen oikeaan aikaan oikeille asiakkaille. Ohjauksen ja neuvonnan eriyttämisellä ei säästöjä saada aikaan. Ammattitaitoinen ja osaava, koulutettu (sosiaali- ja terveydenhuollon soveltuva ammattikorkeakoulututkinto tai opistotasoinen tutkinto) palveluohjauksen ja -neuvonnan henkilöstö, jolla on kokemusta, toimintaympäristön ja lainsäädännön tuntemusta, sekä tarvittavaa erityisosaamista voi tuoda säästöjä aikaan. Neuvonnan tulee voida muuttua sujuvasti palveluohjaukseen ja tarvittaessa palvelujen suunnitteluun ja palvelupäätökseen, jotta asiakasprosessit saadaan virtaamaan sujuvasti. Kustannusten säästämiseksi eniten palveluita käyttävien asiakkaiden prosessit ja yhteistyö tulee saada jouhevaksi ja päällekkäistä työtä vähentää. Näin ei käy valinnanvapausmallin mukaisessa kuvauksessa.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

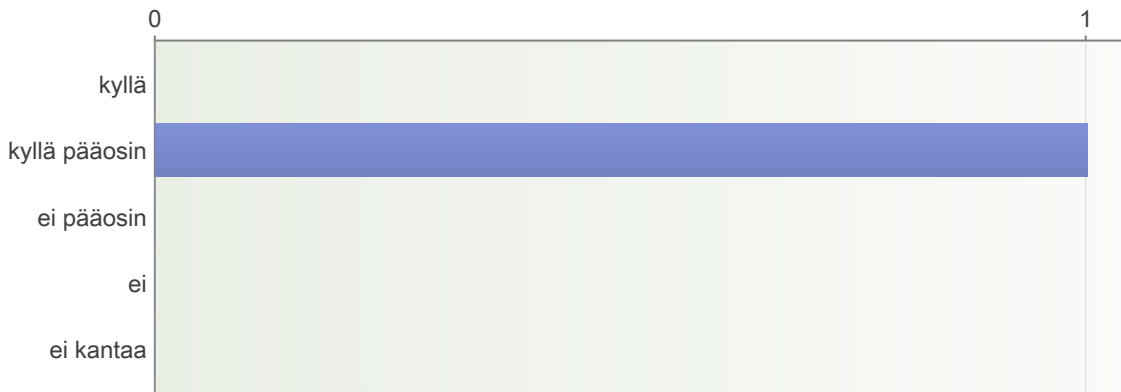

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

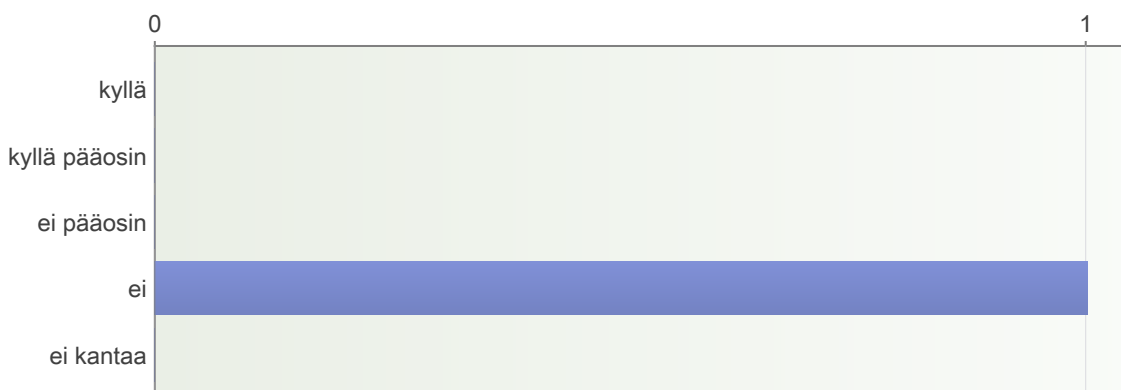
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen myötä on mahdollista kehittää mittareita, jotka voivat kannustaa kehitystyöhön. Toisaalta maakuntien resurssit kehitystyöhön ja innovointiin voivat jäädä heikommiksi, kun sen tehtäväksi jää huolehtia siitä mitä muut eivät tee sekä eniten palveluita käyttävistä. Palveluohjauksessa ja-neuvonnassa ollaan jatkuvasti asiakasrajapinnalla ja kohdataan asiakastarpeita, sekä tutkitaan olemassa olevaa palvelujärjestelmää siitä näkökulmasta miten se vastaa asiakkaiden palvelutarpeisiin. Tämä hiljainen tieto tulee hyödyntää uusien palveluinnovaatioiden suunnittelussa. Sitä kautta myös palvelujärjestelmän asiakaslähtöisyyttä voidaan aidosti parantaa. Miten kansallisesti osataan hyödyntää mahdollisesti syntyvät palveluinnovaatiot? Tukeeko/ motivoiko rahoitus palveluntuottajia innovoimaan?

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

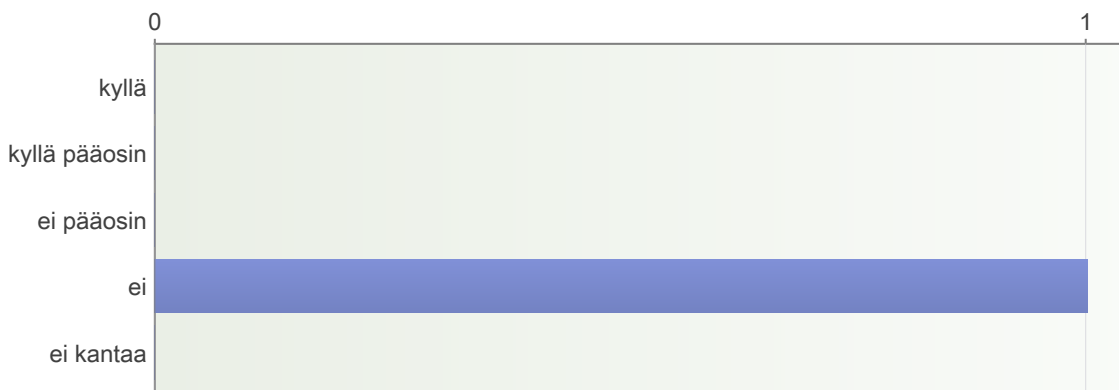
- Vapaamuotoiset huomiot: Suoran valinnan palveluista neuvonnan ja ohjauksen sisältö ei kuvaudu selvästi. Sosiaali- ja terveystieteissä palveluneuvonta on sidoksissa palveluohjaukseen, jossa tehdään asiakkaalle yksilöllistä neuvontaa ja tehdään arviointia hänelle sopivista palveluista. Palveluneuvojan on tunnettava laajalaisesti sosiaali- ja terveystieteiden lainsäädäntö ja toimintakenttä yksityisistä ja kolmannen sektorin palveluista maakunnan järjestysvastuulla oleviin palveluihin saakka, jotta hän voi ohjata asiakasta oikein. Ohjauksen ja neuvonnan tulisi olla osa keskitettyä palveluohjausta. Sote-keskuksissa olevan neuvonnan ja ohjauksen tulisi olla kohdennettu sen omaan tuotantoon.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämävastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

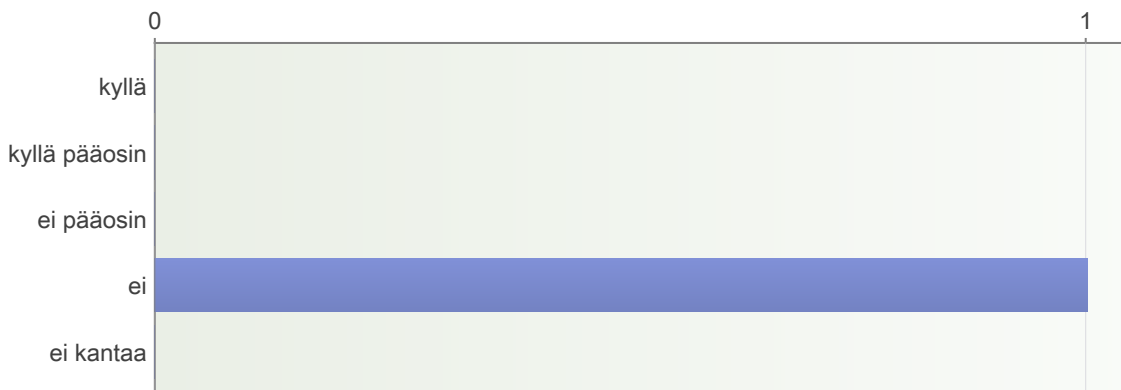
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelin myöntämiseen liittyy julkisen vallan käyttöä. Palvelutarpeen arviointi, palvelujen suunnittelu ja palvelujen myöntämiseen liittyvät päätökset ovat julkisen vallan käyttöä ja näin ollen viranomaistehtäviä, jotka kuuluvat maakunnan liikelaitokselle.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

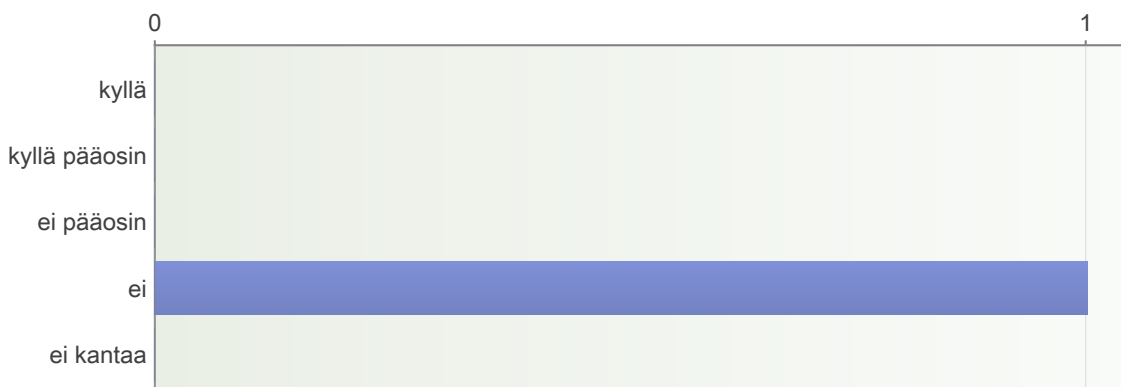
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- kts. edellinen vastaus. Maksusetelien myöntäminen on julkisen vallan käyttöä. Se tulee tehdä erikseen tuottajasta. Tuottajan motivaatio asiakkaan itsenäisen pärjäämisen tukemiseen on kyseenalainen. Tuottaja saattaa tavoitella myönteistä asiakaskokemusta niin, että se johtaa riippuvuuteen ja palveluun jäämiseen. Sosiaalipalveluissa tavoitteena on aina tukea asiakasta itsenäiseen pärjäämiseen.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

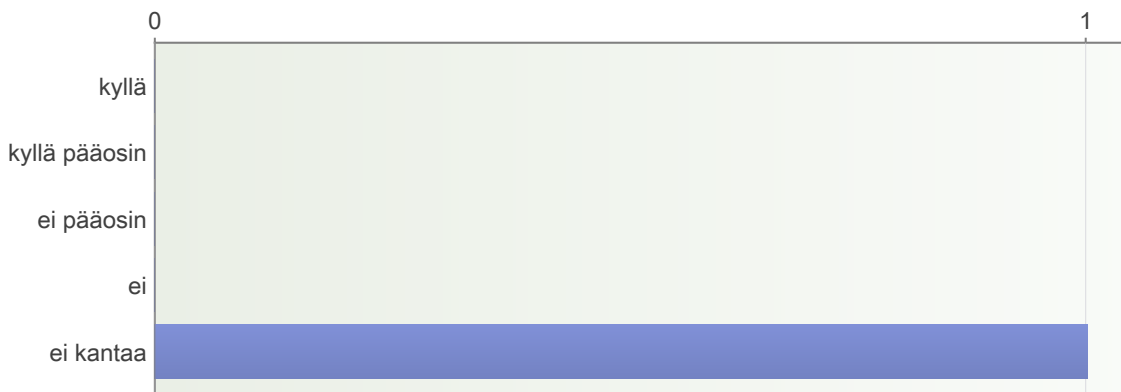
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Moniongelmaisten ja –sairaiden kyky käyttää asiakasseteliä itselleen hyödyksi on kyseenalaista. Se vaatii kykyä oman tilanteen/ tarpeen arviointiin, vertailuun, osattava etsiä ja valita oikein. Ikääntyneet ja runsaan palvelutarpeen asiakkaat tarvitsevat paljon tukea ja ohjausta päätöksentekoon.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

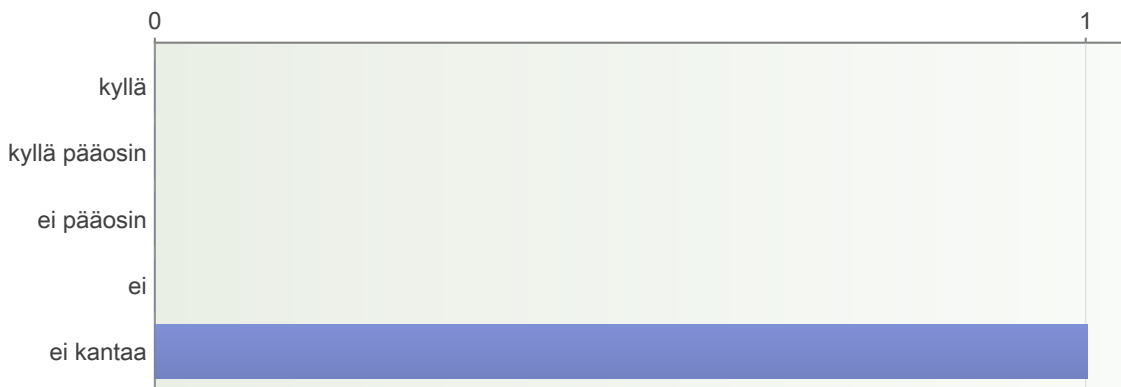

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

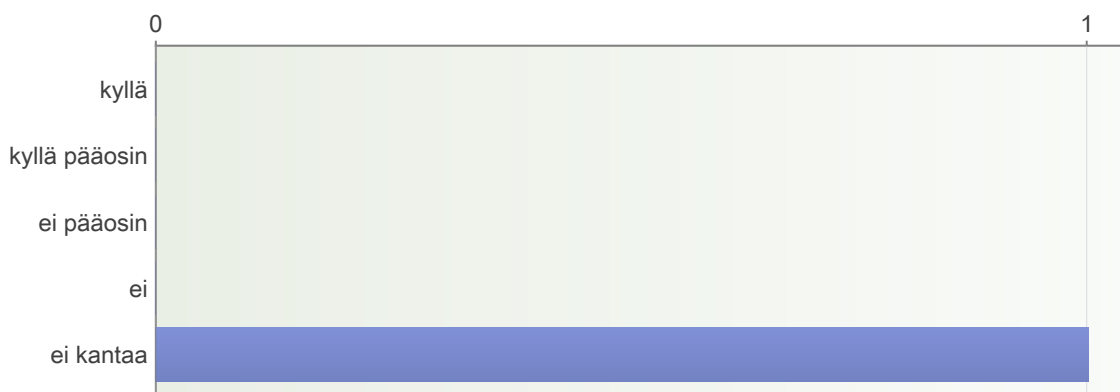

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

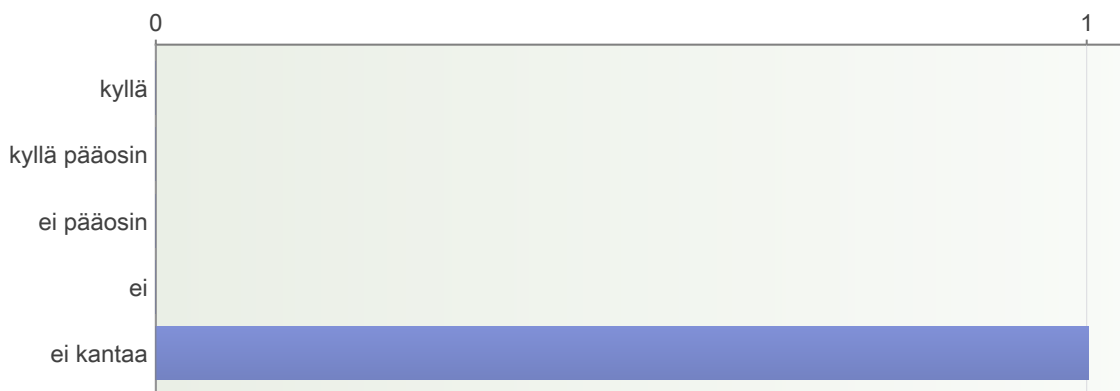

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

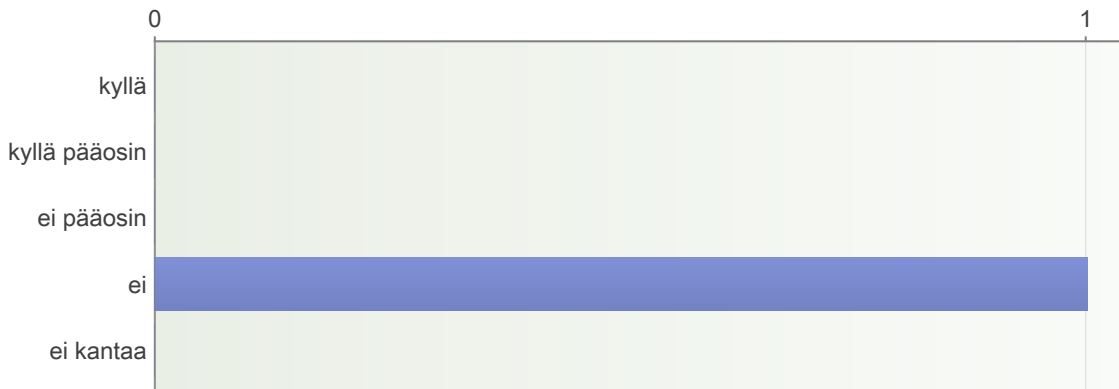

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

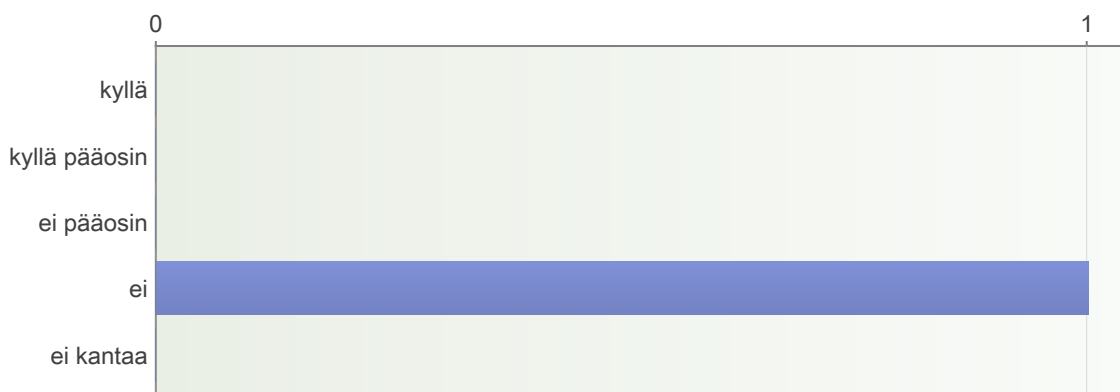
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin on todettu heikentävän valinnanmahdollisuuksia alhaisen palkanmaksukyvyn vuoksi. Ikääntyneiden kohdalla se on myös tuonut lisääntyneitä stressiä. Vastuun kantamista kokonaan itse ei ole koettu positiiviseksi asiaksi. Henkilökohtaisen budjetin ei ole koettu olleen selkeää, vaan sen toteuttamiseen on koettu tarvittavan vielä enemmän tukea ja tietoa. Se on myös mahdollistanut väärinkäytöksiä ja tuonut vaikeuksia saada hoivaa vähäisellä maksukyvyllä. Nuorehkot liikuntavammaiset ovat hyötäneet eniten henkilökohtaisen budjetin käytöstä. Sen sijaan ikääntyneiden kokemukset henkilökohtaisesta budjetista ovat kansainvälisestäkin pienet. Henkilökohtaisen budjetin onnistunut käyttö edellyttää riittävää tukea ja neuvontaa erityisesti budjetin hallinnoinnissa ja työsuhteen muodostamisessa. Se edellyttää riittävää asiakasohjaajaresurssointia ja heidän koulutustaan. Henkilökohtaisen budjetin avulla on myös ollut vaikeuksia löytää sopivaa apua sen matalan tason ja epäsäännöllisen avuntarpeen vuoksi. Myöskään henkilökohtaisen budjetin kustannusten säästökyvystä ei ole tutkittua tietoa ja sen käytöstä on luovuttu (Hollanti). (Leinonen E, Henkilökohtainen budjetti – systemaattinen kirjallisuuskatsaus kansainvälisestä tutkimuksesta).

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

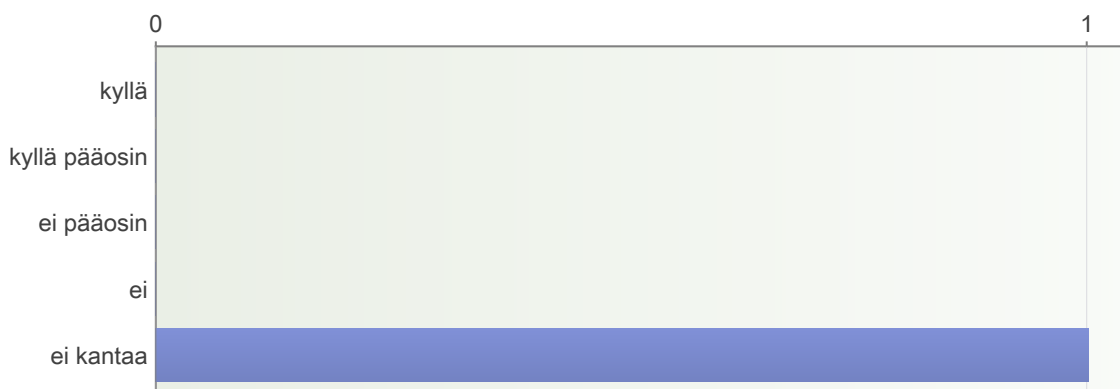
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uuden tahon tuominen asiakkaan palveluiden toteuttamiseen ei lisää palveluiden saamisen sujuvuutta tai paranna asiakkaan valinnanvapautta. Tälläkin hetkellä sosiaalipalvelut tuotetaan mahdollisimman pitkälle yhteisymmärryksessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa kanssa. Saman ajattelun tuominen terveydenhuollon puolelle olisi toivottavaa.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

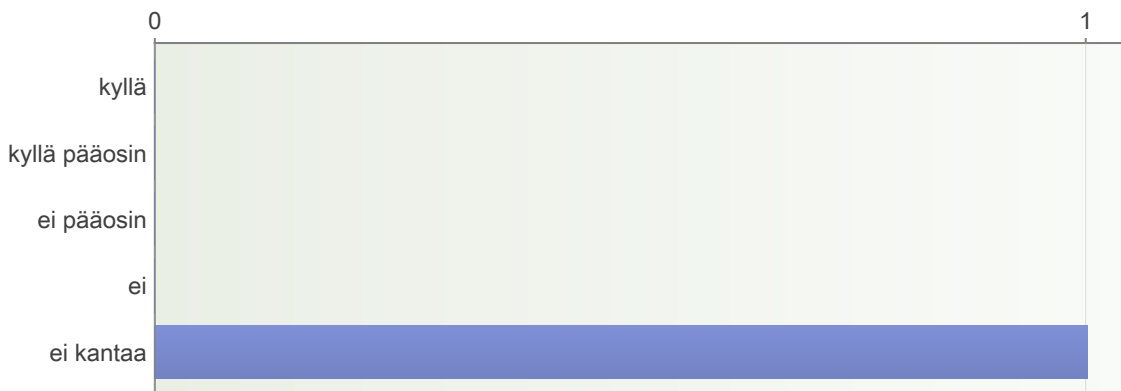

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

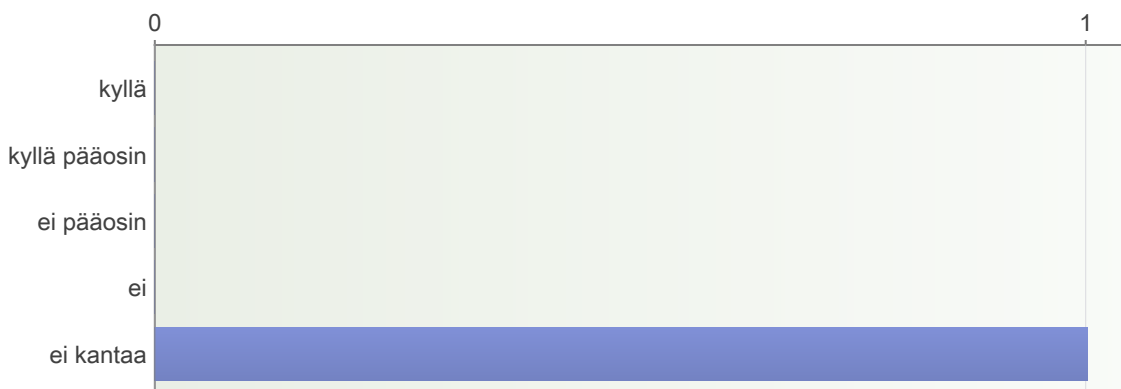

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

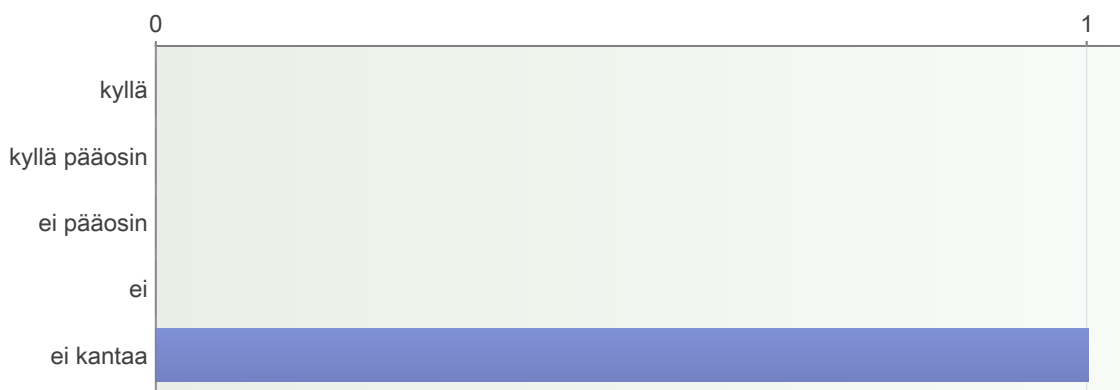

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

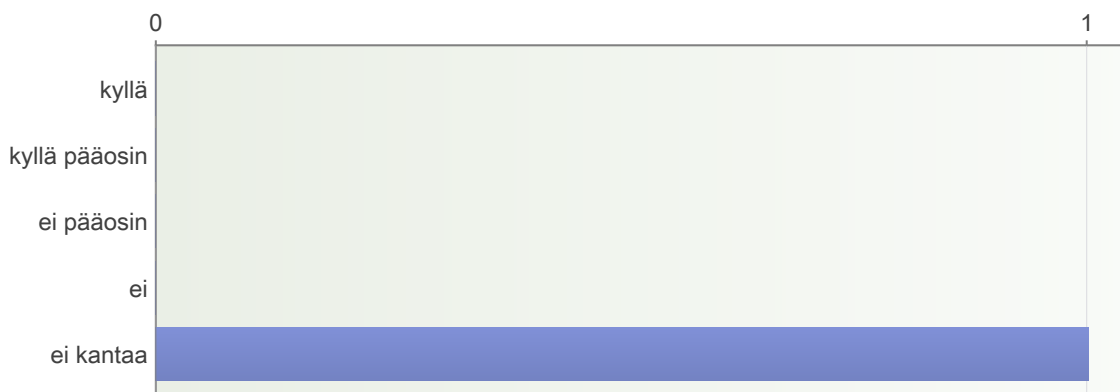

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

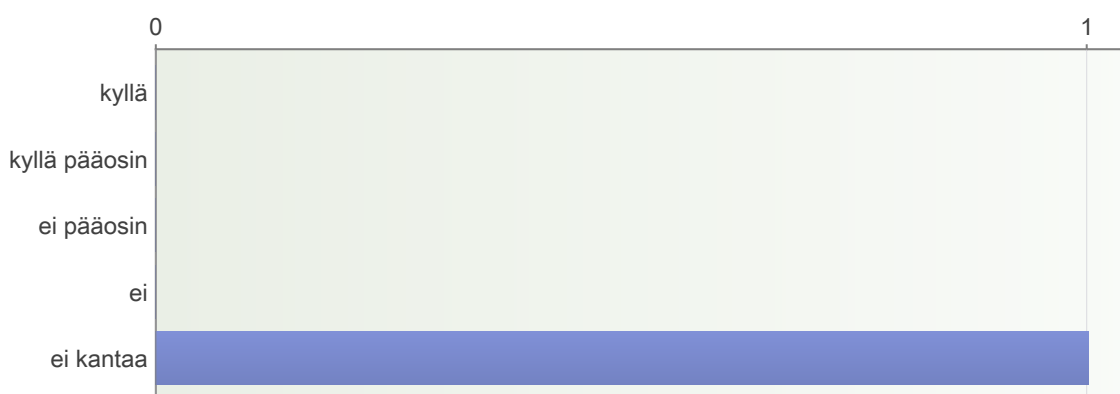

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

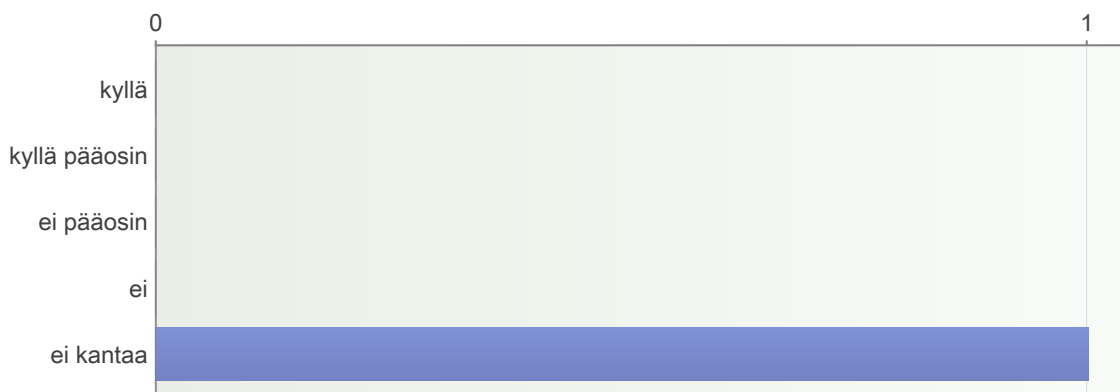

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

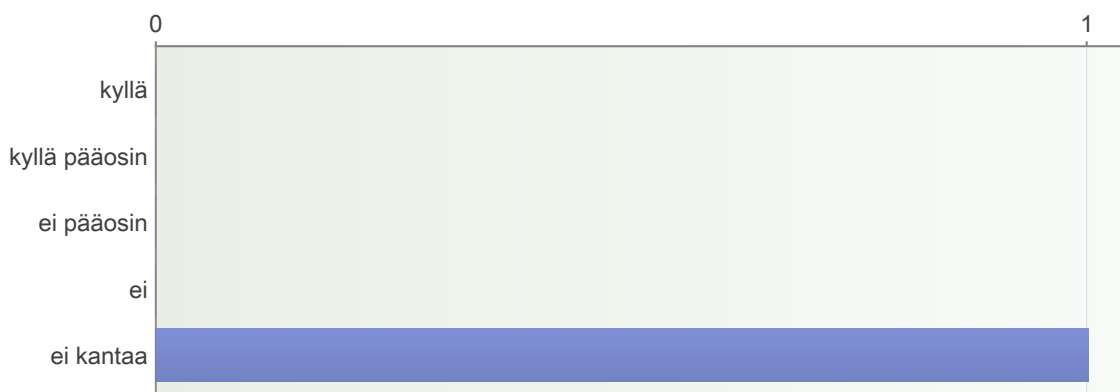

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on sinällään hyvä asia. Aina asiakkaan omat valinnat eivät kuitenkaan ole hänelle eduksi. Sosiaali- ja terveystalvaeluiden valinta ei ole sama kuin esimerkiksi siivoustalvaeluiden valinta tai ostosten teko. Sosiaalitilvaeluissa tehdään asiakkaan elämäntilanteeseen syvällisesti vaikuttavia ratkaisuja, joissa tavoitteena on muutos parempaan. Asiakkaan tuntemus ja yhteistyö hänen kanssaan ovat onnistuneen muutoksen ydin. Asiakkuuden pilkkominen eri tahoille ilman kokonaisuuden hallintaa heikentää positiivisen muutoksen aikaan saamista.

Sosiaali- ja terveystalvaeluissa tarvitaan jatkuvaa ohjausta ja neuvontaa, sekä palvelutarpeen arviointia läpi koko asiakkaan palvelupolun. Asiakkaat myös saattavat liikkua polulle välillä eteenpäin välillä taaksepäin. Lakiluonnoksessa on unohdettu etenkin iäkkäiden ja runsaasti apua tarvitsevien asiakkaiden erityistarpeet valinnanvapauden toteuttamisessa. Nämä asiakasryhmät tarvitsevat runsaasti tukea läpi koko asiakkuutensa. Prosessien tulee olla sujuvia ja hallittuja. Asiakasprosessin hallinta tulee olla keskitetyssä asiakasohjauksessa.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.